

תוכל קיין נעמה. הוא הוציא
אמנות זו, ואחותו עמו. זהו
שפתוב ואחות תוכל קיין נעמה,
שהיתה בקיאה כמותו. וא"ו של
ואחות מוסיף על הענין של
מעלה.

רבי בא אמר, אמם של שדים
היתה, והולידה אותם. שהרי אמו
של אשמדאי, מלך השדים, שמה
נעמה. רבי יצחק בשם ר' יוחנן
אמר, על שם יפיה נקראת כף, וּמְמַנָּה יצאו
אותן דכתיב פי טובות הנה, במראה וביופי.
אמר רבי יוסי, למה נאמר בדתו
(שם ה' א) ויולד בדתו כצלמו,
ובקיין ובהבל לא נאמר? אמר לו
רבי חייא, קיין ובהבל לא היו, אלא
להראות רמז עליון וסוד נכבד,
ולא באו לישוב את העולם מהם,
אבל שת לא בא לעולם אלא
שישתלשל העולם ממנו, ומשום
כך אמר בדתו כצלמו.

שנינו, חנוף בן ירד צדיק היה,
וקבל על עצמו להרשיע, ולקחו
הקדוש ברוך הוא קדם זמנו
לעשות חסד עמו, ושיתן לו שכר
טוב לעולם הבא.

רבי אבהו אמר, אנו שנינו (שם
כא) כי שמע אלהים את קול הנער
באשר הוא שם. יש אומרים
באשר הוא שם, שהיה צדיק
באותה שעה, ולפיכך שמע
הקדוש ברוך הוא את קולו.

ואנו לא גזרנו כף במשנה, שהרי
אמר רבי יהודה אמר רבי יצחק,
למה גרש לשמעאל מביתו של
אברהם, ומה ראתה שרה
שאמרה (בראשית כא) גרש את
האמה הזאת ואת בנה? אלא כאן
כתוב (שם) ותרא שרה את בן הגר
המצרית אשר ילדה לאברהם
מצחק. אמר רבי יצחק, אין
מצחק אלא בעבודה זרה. כתוב
כאן מצחק, וכתוב שם (שמות לב)

אומנות זו, ואחותו עמו. הָדָא הוּא דְכְתִיב,
וְאָחוֹת תּוּבֵל קִיִּין נְעֻמָּה, שְׁהִיְתָה בְקִיָּאָה
כְּמוֹתוֹ, וְאָמְרוּ וַאֲ"ו דְּוָאָחוֹת מוֹסִיף עַל הָעֲנִיָּן
שֶׁל מַעְלָה.

רבי בא אמר, אמן של שדים היתה, והולידה
אותם. דהא אימא דאשמדאי, מלכא
דשידי, נעמה שמה. ר' יצחק בשם ר' יוחנן
אמר, על שם יופיה נקראת כף, וממנה יצאו
אותן דכתיב פי טובות הנה, במראה וביופי.
אמר רבי יוסי, למה נאמר בדתו
כצלמו, ובקיין ובהבל לא נאמר. אמר
ליה ר' חייא, קיין ובהבל לא היו, אלא לאחזאה
רמיזא עילאה, ורזא יקירא, ולא אתו
לאתישבא עלמא מנהון. אבל שת, לא אתא
לעלמא, אלא לאשתלשל עלמא מיניה,
ובגין כך אמר בדתו כצלמו.

תניא חנוף בן ירד צדיק היה, וקבל על עצמו
להרשיע. ולקחו הקדוש ברוך הוא
קודם זמנו, לעשות חסד עמו ושיתן לו שכר
טוב לעולם הבא.

ר' אבהו אמר, אנו תנו, (בראשית כא יז) כי שמע
אלהים את קול הנער באשר הוא שם.
איכא דאמרי באשר הוא שם, שהיה צדיק
באותה שעה. ולפיכך שמע הקדוש ברוך הוא
את קולו.

ואנו לא גזרינו הכי במתניתין, דהא אמר רבי
יהודה אמר רבי יצחק, למה נתגרש
ישמעאל מביתו של אברהם, ומה ראתה שרה
שאמרה גרש את האמה הזאת ואת בנה, אלא
הכא כתיב, (שם כא ט) ותרא שרה את בן הגר
המצרית אשר ילדה לאברהם מצחק. אמר
רבי יצחק, אין מצחק אלא בעבודה זרה. כתיב
הכא מצחק, וכתוב התם (שמות לב ו) ויקימו לצחק,

מה להלן עבודת זרה, אף פאן עבודת זרה. ובההיא שעתא רשע הוה, אם פן במאי נוקים באשר הוא שם.

אמרא מההוא דגזרנא במתניתין דילן, דאמר רבי יהודה, אין בית דין של מעלה דנין את האדם, עד שיהיה בן עשרים שנה. ובית דין של מטה, מתליסר שנים ולמעלה. וישמעאל בההיא שעתא, לא הוה בר עשרים שנה, ולפיכך לא דנוהו, דהא ראוי היה לעונשא, אלא דיומוהי הוא דלא חייבוהו, והיינו דכתיב, באשר הוא שם, פיומין דהוא שם.

אמר רבי ישמעאל, והא חזינן רביא דליתיה בר עשרים, והוא טב וקורא ושונה ומת, מאן סליק ליה מעלמא. אי תימא בחוביה דאבוה. לא. דהא איהו מתליסר ולעילא. ואי תימא בחובין דידיה, הא ליתיה בר עשרים שנה.

אמר רבי יהודה, משל למה הדבר דומה, למלך שהיה לו פרדס, ויום אחד נכנס לטייל באותו פרדס, וראה שושנים קטנים צומחים בתוכו, והיה עולה ריחם לפניו שאין כמותם בעולם, אמר המלך, אי עכשיו פשהם קטנים כן, כשיגדלו על אחת כמה וכמה.

לאחר ימים נכנס באותו פרדס, והיה חושב שימצא אותם השושנים שנתנו ריח פתחלה, כשהיו קטנים ומעלים ריח, גדולים וטובים עתה, ויהנה מהם. פיון שהשגיח בהם, ראה שהם יבשים בלא ריח, וקצם, אמר, אלו פתחלה כשהיו לחים וטובים ומעלים ריח, לקטתים, הייתי נהנה בהם, עכשיו כמה אהנה, הא יבשים הם.

לשנה האחרת, נכנס המלך בפרדס, וראה

ויקמו לצחק. מה להלן עבודת זרה - אף פאן עבודת זרה. ובאותה השעה היה רשע, אם פן, כמה נבאר (שם) באשר הוא שם? אמרא מאותו שפסקנו במשנה שלנו, שאמר רבי יהודה, אין בית דין של מעלה דנין את האדם עד שיהיה בן עשרים שנה, ובית דין של מטה - משלש עשרה שנים ומעלה. וישמעאל באותה השעה לא היה בן עשרים שנה, ולפיכך לא דנוהו, שהרי היה ראוי לענש, אלא שימיו הם שלא חיבוהו והינו מה שכתוב באשר הוא שם, פימין דהוא שם.

אמר רבי ישמעאל, והרי ראינו עלם שאינו בן עשרים, והוא טוב וקורא ושונה ומת. מי סלק אותו מן העולם? אם תאמר בכתאי אביו - לא, שהנה הוא מי"ג ומעלה. ואם תאמר בכתאי - הרי אינו בן עשרים שנה!

אמר רבי יהודה, משל למה הדבר דומה? למלך שהיה לו פרדס, ויום אחד נכנס לטייל באותו פרדס, וראה שושנים קטנים צומחים בתוכו, והיה עולה ריחם לפניו שאין כמותם בעולם. אמר המלך, אם עכשיו פשהם קטנים כן, כשיגדלו על אחת כמה וכמה.

לאחר ימים נכנס באותו פרדס, והיה חושב שימצא אותם השושנים שנתנו ריח פתחלה, כשהיו קטנים ומעלים ריח, גדולים וטובים עתה ויהנה מהם. פיון שהשגיח בהם, ראה שהם יבשים בלא ריח, וכעס. אמר, אלו פתחלה, כשהיו לחים וטובים ומעלים ריח, לקטתים, הייתי נהנה בהם. עכשיו כמה אהנה? הרי יבשים הם.

לשנה האחרת נכנס המלך לפרדס, וראה שושנים קטנים

נותנים ריח. אמר המלך, לקטו אותן עכשו, ואהנה בהן קודם שייבשו, כמו שעשו קדם לכן.

כך הקדוש ברוך הוא, רואה בני אדם קטנים ונותנים ריח, והכל גלוי לפניו, ורואה שעתידים להרשיע ויהיו חשובים פקש יבש, ומקדים להם חסד, כדי להנות בהם בגן עדן, ועכשו פשהם טובים, מסלקם מן העולם הזה לתן להם שכר טוב לעולם הבא. זהו שכתוב (שיר) אני לדודי ודודי לי הרועה בשושנים, המנהיג עולמו פענן שושנים.

אמר רבי אבהו, אני מסיע לזה שאמר רבי יהודה, שהרי ראינו כמו זה שעשה הקדוש ברוך הוא עם ירבעם בן נבט, שפשהה עלם היה צדיק וטוב, ששנינו, מה שכתוב ושניהם לבדם בשדה, מלמד ששקולים הם בצדקותם ובזכותם מפל ישראל.

אמר רבי ברכיה, באותה שעה אמר הקדוש ברוך הוא לפמליא של מעלה: ריחו של ירבעם עולה לפני, ואני רוצה לסלקו מן העולם עכשו, כשיש בו ריח. אמרו לפניו: רבנו של עולם, אתה דין אמת, אם עכשו הוא כן - כל שפן פשיגדל. אמר להם הקדוש ברוך הוא: גלוי וידוע לפני שיעשה הרע בעיני. אמרו לפניו: רבנו של עולם, אם לפניך גלוי - לנו ולפני כל העולם מי גלוי? הניחו הקדוש ברוך הוא.

מה כתוב? ויועץ המלך ויעש שני עגלי זהב. חטא והחטיא. באותה שעה אמר להם הקדוש ברוך הוא: לא אמרתי לכם שאני רוצה לסלקו מן העולם קדם זה? חבל שעשיתי כן.

שושנים קטנים ונותנים ריח, אמר המלך, לקטו אותן עכשו, ואהנה בהן, קודם שייבשו, כמו שעשו קודם לכן.

כך הקדוש ברוך הוא, רואה בני אדם קטנים, ונותנין ריח, והכל גלוי לפניו, ורואה שעתידין להרשיע, ויהיו חשובים פקש יבש, ומקדים להם חסד, כדי ליהנות בהם בגן עדן, ועכשו פשהם טובים, מסלקן מן העולם הזה, לתן להם שכר טוב בעולם הבא. הדא הוא דכתיב, (שה"ש ו' א) אני לדודי ודודי לי הרועה בשושנים, המנהיג עולמו פענן שושנים.

אמר רבי אבהו, אנא מסייע להא דאמר רבי יהודה, דהא חזינן פהאי גוונא דעביד הקדוש ברוך הוא עם ירבעם בן נבט, דכד היה רביא הוה זפאי וטב. דתנן, מאי דכתיב, (מ"א י"א כט) ושניהם לבדם בשדה, מלמד ששקולים הם בצדקותם ובזכותם מפל ישראל.

אמר ר' ברכיה, באותה שעה אמר הקדוש ברוך הוא לפמליא של מעלה, ריחו של ירבעם עולה לפני, ואני רוצה לסלקו מן העולם עכשו, כשיש בו ריח. אמרו לפניו, רבנו של עולם, אתה דיין אמת, אם עכשו הוא כן, כל שפן פשיגדל. אמר להם הקדוש ברוך הוא, גלוי וידוע לפני שיעשה הרע בעיני. אמרו לפניו, רבנו של עולם, אם לפניך גלוי, לנו ולפני כל העולם מי גלוי. הניחו הקדוש ברוך הוא.

מה כתיב (מ"א יב כח) ויועץ המלך ויעש שני עגלי זהב, חטא והחטיא. באותה שעה אמר להם הקדוש ברוך הוא, לא אמרתי לכם שאני רוצה לסלקו מן העולם קודם זה, חבל דעבידת כן.